

„POLITYCZNO-KADROWA” KRAJOWA ADMINISTRACJA SKARBOWA

Streszczenie. Artykuł podejmuje tematykę wybranych aspektów procesu legislacyjnego związanego z uchwaleniem ustaw o Krajowej Administracji Skarbowej. Przeprowadzona w publikacji analiza wykazała, że reforma rządowej administracji danin publicznoprawnych w zakresie tzw. konsolidacji administracji podatkowej, Służby Celnej oraz kontroli skarbowej została niestety dokonana pod dyktando *stricte* polityczno-kadrowych celów. Bez wątpienia taki cel nie powinien w żadnej mierze przyświecać racjonalnemu ustawodawcy.

Słowa kluczowe: administracja podatkowa, polityka kadrowa, stanowienie prawa, reforma, konsolidacja

1. UWAGI WPROWADZAJĄCE

Użyty w tytule zwrot „polityczno-kadrowa” w konfrontacji z treścią publikacji ma charakter przewrotny i jest zamierzonym działaniem autora, który na przykładzie funkcjonującej w polskim systemie prawnym od 1 marca 2017 r. Krajowej Administracji Skarbowej krytycznie ocenia zarówno poczynania ustawodawcze dotyczące jakości, formy i stylu

* Doktor nauk prawnych, adiunkt, Katedra Prawa Podatkowego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Łódzki, e-mail: inowak@wpia.uni.lodz.pl, <https://orcid.org/0000-0002-7997-6887>

stanowionego prawa podatkowego, jak i polityki kadrowej. Tym samym, cytując „klasyka demokracji” minionego okresu: „sprawy zaszły tak daleko, że muszą się znaleźć w całej rozciągłości na widowni publicznej. Przemilczeć nie wolno już niczego. [...] Wprost przeciwnie, jest naszym obowiązkiem i jest rzeczą konieczną, aby zjawiska te wprowadzić na forum publiczne, poddać je szerokiej analizie, dyskusji i krytyce”¹.

Biorąc pod uwagę ponadczteroletni okres funkcjonowania Krajowej Administracji Skarbowej, zasadna wydaje się weryfikacja – w ograniczonym oczywiście zakresie – rezultatów w zestawieniu z celami, jakie przyświecały prawodawcy przy połączeniu administracji podatkowej, Służby Celnej i kontroli skarbowej w jedną „formację podatkową” danin publiczno-prawnych, zarówno przy wykorzystaniu metody dogmatyczno-prawnej, jak i historyczno-prawnej².

2. KRAJOWA ADMINISTRACJA SKARBOWA – RYS HISTORYCZNY

Koncepcja tzw. konsolidacji administracji danin publicznych pojawiła się w 2007 r. w postaci przygotowanych przez Ministra Finansów projektów ustaw, zatytułowanych ustawa o Krajowej Administracji Skarbowej oraz przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej³. Warto przy tym dodać, że założenia systemowe Krajowej Administracji Skarbowej były szeroko dyskutowane i konsultowane, m.in. na posiedzeniach niezależnych zespołów eksperckich i licznych grup roboczych, seminariach, konferencjach, a także w toczącej się debacie publicznej oraz na stronie internetowej Ministerstwa Finansów⁴. Należy ponadto zwrócić uwagę, że powyższe projekty były opiniowane m.in. przez związki zawodowe ulokowane w strukturach administracji danin publicznych, Rzecznika Praw Obywatelskich czy też Centrum im. Adama Smitha.

¹ W. Gomułka, *Stanowisko partii – zgodne z wolą narodu. Przemówienie wygłoszone na spotkaniu z warszawskim aktywnym partyjnym 19 marca 1968 r.*, Warszawa 1968, s. 6–7.

² Zob. także I. Nowak, *National Revenue Administration – current organizational and financial problems*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2020, nr 2, s. 38, <https://doi.org/10.12775/PBPS.2020.010>; tenże, *Krajowa Administracja Skarbowa w świetle „standardów” stanowionego prawa oraz polityki kadrowo-płacowej – uwagi krytyczne*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2021, nr 2, s. 41 i nast., <https://doi.org/10.12775/PBPS.2021.008>

³ Projekty datowane są na 28 lutego, 14 maja, 10 sierpnia i 17 września 2007 r.

⁴ Szerzej: uzasadnienie projektu ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej z dnia 28 lutego 2007 r., dalej: projekt 1 oraz projektu ustawy wprowadzającej przepisy ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej z dnia 10 sierpnia 2007 r., dalej: projekt 2.

Z powstałych projektów ustaw o Krajowej Administracji Skarbowej oraz projektów przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej wynikało m.in., że konsolidacja administracji podatkowej, Służby Celnej i urzędów kontroli skarbowej w jedną strukturę organizacyjną miała doprowadzić do powstania tzw. Dobrej Administracji Skarbowej, tj. administracji przyjaznej, efektywnej oraz nowoczesnej⁵. Także według ówczesnego podsekretarza stanu w Ministerstwie Finansów M. Banasia – *spiritus movens*, a może trafniej „ojca chrzestnego” powyższej reformy – podstawową jej przesłanką było utworzenie jednolitej służby skarbowej⁶, której celem miało być m.in. zmniejszenie liczby wadliwych rozstrzygnięć podatkowych oraz podniesienie poziomu merytorycznego pracowników i świadczonych usług⁷. Ponadto – według przywołanego przedstawiciela Ministerstwa Finansów – polepszenie jakości pracy w organach skarbowych miało przyczynić się także do ograniczenia poziomu korupcji oraz do wzrostu zaufania do administracji publicznej⁸. Także według niego „waga i zakres działania urzędów podlegających restrukturyzacji wymaga zapewnienia właściwej, kompetentnej obsady kadrowej [...], zwłaszcza że podjęte działania mają na celu poprawę warunków pracy i płacy osób, które będą zatrudnione w KAS, jak też stabilizację ich sytuacji zawodowej, co w istocie będzie możliwe po utworzeniu specjalistycznej służby skarbowej”⁹. Analogicznie w uzasadnieniu do projektu ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej z dnia 28 lutego 2007 r. czytamy, że podstawowym zadaniem stojącym przed autonomiczną administracją skarbową jest budowanie oraz utrzymanie stabilnego korpusu wykształconej kadry o odpowiednich kwalifikacjach i doświadczeniu, sprawnie i skutecznie wykonującej przypisane jej zadania.

Pomimo licznych zapowiedzi i deklaracji ze strony Wiceministra Finansów M. Banasia, np. ze stycznia 2007 r. – dotyczącej niezwalniania pracowników (funkcjonariuszy) w ramach reformy, chyba że ktoś sam będzie

⁵ Ibidem.

⁶ Pismo podsekretarza stanu w Ministerstwie Finansów M. Banasia z dnia 2 października 2007 r., <http://orka2.sejm.gov.pl/IZ5.nsf/main/56EE52DA> (dostęp: 29.09.2021).

⁷ Tamże; projekt 1; projekt 2.

⁸ Pismo podsekretarza stanu w Ministerstwie Finansów M. Banasia z dnia 10 lipca 2007 r., <http://orka2.sejm.gov.pl/IZ5.nsf/main/3114D8D7> (dostęp: 20.09.2021); pismo podsekretarza stanu w Ministerstwie Finansów M. Banasia z dnia 9 lipca 2007 r., <http://orka2.sejm.gov.pl/IZ5.nsf/main/54AAE8DF> (dostęp: 19.11.2021).

⁹ Pismo podsekretarza stanu w Ministerstwie Finansów M. Banasia z dnia 4 kwietnia 2007 r., <http://orka2.sejm.gov.pl/IZ5.nsf/main/39998EDC> (dostęp: 15.10.2021).

chciał zrezygnować – inne wnioski płynęły z projektu ustawy wprowadzającej Krajową Administrację Skarbową¹⁰, zgodnie z którym co do zasady stosunki pracy oraz stosunki służbowe obecnych pracowników (funkcjonariuszy) miały wygasnąć z mocy prawa w ciągu trzech miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej, jeżeli z upływem tego terminu nie zostaną im zaproponowane nowe warunki zatrudnienia (służby)¹¹. Zastosowanie tzw. opcji zerowej było przyjmowane jednoznacznie negatywnie co do zasady przez wszystkich zainteresowanych reformą¹², którzy podnosili, że „kadrowa karuzela” nie ma racji bytu, ponieważ w przypadku proponowanej reformy służb skarbowych nie mamy do czynienia z faktyczną likwidacją urzędów/izb, a jedynie z ich przekształceniem i przejściem zadań wykonywanych przez dotychczasowe struktury organizacyjne¹³. Przykładowo: Rzecznik Praw Obywatelskich J. Kochanowski w piśmie z dnia 13 czerwca 2007 r. kierowanym do Ministra Finansów (Wiceprezesa Rady Ministrów) Z. Gilowskiej stwierdził, że nie kwestionując słuszności przebudowy aparatu skarbowego w projekcie ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej, pragnie zwrócić uwagę na zawarte w nim rozwiązania legislacyjne niezgodne z prawem, dotyczące możliwości wykorzystania reformy systemu podatkowego w celu dokonania zwolnień i redukcji „kłopotliwych” funkcjonariuszy celnych¹⁴. Ponadto, na co trafnie zwrócił uwagę W. Nykiel w opinii o projekcie ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej, proponowana data wejścia w życie skonsolidowanej

¹⁰ Zob. interpelacja poselska nr 7274 do Ministra Finansów w sprawie projektu ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej z dnia 2 marca 2007 roku, <http://orka2.sejm.gov.pl/IZ5.nsf/main/3B876A99> (dostęp: 8.08.2021).

¹¹ Zob. interpelacja poselska nr 8393 do Ministra Finansów w sprawie reformy administracji skarbowej i celnej oraz powołania Krajowej Administracji Skarbowej z dnia 18 maja 2007 r., <http://orka2.sejm.gov.pl/IZ5.nsf/main/2FF05FD6> (dostęp: 10.09.2021).

¹² Szerzej: K. Teszner, *Administracja podatkowa i kontrola skarbowa w Polsce*, LEX/el. 2012; E. Ruśkowski, *Główne problemy reformy administracji skarbowej (z uwzględnieniem projektów ustaw o KAS i ustawy wprowadzającej)*, [w:] *Efektowna administracja skarbowa*, red. Z. Gilowska, H. Izdebski, K. Raczkowski, t. 1, Warszawa 2007, s. 67 i nast.; T. Liszcz, *Zasady zatrudniania urzędników skarbowych. Uwagi na tle projektu ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej*, [w:] *Nowoczesna administracja skarbowa*, red. Z. Gilowska, R. Tadeusiewicz, J. Tchórzewski, t. 3, Warszawa 2007, s. 192.

¹³ Stanowisko Rady Sekcji Krajowej Pracowników Skarbowych w sprawie ustaw o Krajowej Administracji Skarbowej (do projektu z dnia 10 sierpnia 2007 r.).

¹⁴ Pismo Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 13 czerwca 2007 r., nr RPO-551880-IX-906/07/WK, <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wystapienie%20RPO%20Janusza%20Kochanowskiego%20z%202007%20r.pdf> (dostęp: 12.09.2021).

administracji finansowej – 1 stycznia 2008 r. – byłaby nierealna co najmniej z kilku powodów: okresu trwania procesu legislacyjnego, wymogu przeprowadzenia stosownych uzgodnień i konsultacji czy też konieczności zapewnienia odpowiedniego *vacatio legis*¹⁵.

Koncepcja połączenia administracji podatkowej, celnej i skarbowej z dniem 1 stycznia 2008 r. w jednolitą formację – Krajową Administrację Skarbową – nie została jednak wdrożona, ponieważ Sejm Rzeczypospolitej Polskiej¹⁶ uchwałą z dnia 7 września 2007 r.¹⁷, na podstawie art. 98 ust. 3 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej¹⁸ postanowił skrócić swoją kadencję¹⁹ i wszelkie prace nad konsolidacją administracji danin publicznych straciły rację bytu.

3. KRAJOWA ADMINISTRACJA SKARBOWA – WSPÓŁCZESNE UWARUNKOWANIA

Sui generis powrót do koncepcji utworzenia jednolitej struktury administracji danin publicznych nastąpił w VIII kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (2015–2019) i na podstawie ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej²⁰ oraz ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej²¹ zaczęła funkcjonować nowa struktura organizacyjna, konsolidująca administrację podatkową, Służbę Celną i kontrolę skarbową²². W rezultacie obecnie w Krajowej Administracji Skarbowej mamy 16 izb administracji skarbowej, 16 urzędów celno-skarbowych wraz z 45 delegaturami urzędów

¹⁵ W. Nykiel, *Opinia o projekcie ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej z dnia 2 lipca 2007 r.*, nr RL-0303-69/07, <https://radalegislacyjna.gov.pl/dokumenty/opinia-z-2-lipca-2007-r-o-projekcie-ustawy-o-krajowej-administracji-skarbowej> (dostęp: 15.09.2021).

¹⁶ V kadencja Sejmu RP.

¹⁷ Dz.U. z 2007 r. Nr 163, poz. 1154.

¹⁸ Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm., dalej: Konstytucja RP.

¹⁹ Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.

²⁰ Tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 422 ze zm.

²¹ Dz.U. z 2016 r., poz. 1948 ze zm.

²² Zob. D.J. Gajewski, A. Nowak-Far, *Krajowa Administracja Skarbowa – propozycja konsolidacji aparatu skarbowego a uszczelnienie systemu podatkowego*, „Analizy i Studia CASP” 2016, nr 2, s. 1–9, <https://doi.org/10.33119/ASCASP.2016.2.1>; I. Nowak, *Krajowa Administracja Skarbowa w liczbach*, „Kazus Podatkowy” 2020, nr 2, s. 24–25.

celno-skarbowych i 143 oddziałami celnymi oraz 400 urzędów skarbowych (w tym 20 wyspecjalizowanych, obsługujących kluczowych podatników)²³.

Mając na względzie zasadę przyzwoitej legislacji, składającą się na konstrukcję państwa prawnego, nie sposób powstrzymać się od krytyki reformy związanej z konsolidacją administracji danin publicznych. Po pierwsze, projekty pod tytułem ustawa o Krajowej Administracji Skarbowej²⁴ oraz przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej²⁵ pochodziły od grupy posłów partii rządzącej, mającej większość parlamentarną, co bez wątpienia było świadomym zabiegiem legislacyjnym, aby uniknąć procesu uzgodnień²⁶ i szczegółowej oceny skutków tejszej regulacji²⁷. Tym samym projekty aktów prawnych reformujących administrację podatkową, celną i skarbową nie były projektami rządowymi, jak miało to miejsce w 2007 r.²⁸, kiedy jeszcze uwzględniano konstruktywne uwagi oraz propozycje zgłaszane w trakcie szeroko prowadzonych konsultacji zewnętrznych²⁹.

²³ Szerzej I. Nowak, M. Dominiak, *Krajowa Administracja Skarbowa a uszczelnianie systemu podatkowego – spostrzeżenia po dwóch latach funkcjonowania*, [w:] *Przestępczość gospodarcza. System zwalczania*, red. P. Łabuz, I. Malinowska, M. Michalski, cz. 1, Warszawa 2020, s. 111 i nast.

²⁴ Druk nr 826.

²⁵ Druk nr 827.

²⁶ Analogicznie D.J. Gajewski, A. Nowak-Far, *Krajowa Administracja Skarbowa...*, s. 8.

²⁷ Szerzej I. Nowak, *Krajowa Administracja Skarbowa w świetle „standardów”...*; tenże, *Funkcjonariusze celni w strukturze Krajowej Administracji Skarbowej – uwagi wybrane*, „Kwartalnik Prawa Podatkowego” 2019, nr 2, s. 41, <https://doi.org/10.18778/1509-877X.2019.02.02>

²⁸ Pismo podsekretarza stanu w Ministerstwie Finansów M. Banasia z dnia 2 października 2007 r., <http://orka2.sejm.gov.pl/IZ5.nsf/main/56EE52DA> (dostęp: 29.10.2021); W. Nykiel, *Opinia...*; I. Nowak, *Funkcjonariusze celni...*, s. 44.

²⁹ Wówczas projekty ustaw były przedkładane do konsultacji partnerom społecznym, tj. związkom zawodowym działającym wśród pracowników służb skarbowych, a także organizacjom zrzeszającym pracodawców, stowarzyszeniom podatników i dziennikarzy polskich, a przede wszystkim korporacji zawodowej doradców podatkowych – pismo podsekretarza stanu w Ministerstwie Finansów M. Banasia z dnia 10 lipca 2007 r., <http://orka2.sejm.gov.pl/IZ5.nsf/main/3114D8D7> (dostęp: 20.10.2021); pismo podsekretarza stanu w Ministerstwie Finansów M. Banasia z dnia 5 czerwca 2007 r., <http://orka2.sejm.gov.pl/IZ5.nsf/main/3FB3EB56> (dostęp: 29.10.2021); M. Banaś, *Dobre prawo o ustroju administracji skarbowej fundamentem demokratycznego państwa prawnego*, [w:] *Efektywna administracja skarbowa*, red. Z. Gilowska, H. Izdebski, K. Raczkowski, t. 1, Warszawa 2007, s. 20 i nast.

Poselskie projekty aktów prawnych, których celem była konsolidacja administracji podatkowej, Służby Celnej i kontroli skarbowej, wpłynęły do procedowania pod obrady Sejmu RP VIII kadencji 3 czerwca 2016 r., 16 listopada 2016 r. już były uchwalone, a 2 grudnia 2016 r. zostały ogłoszone w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej pod pozycjami 1947 i 1948 – tempo na wzór stachanowski. Należy zatem zgodzić się z A. Kidybą, że politykom, którzy *de facto* występują w roli legislatorów, w żaden sposób nie przeszkadza m.in. „brak wykształcenia prawniczego, aby być np. ministrem odpowiedzialnym za tworzenie prawa”³⁰. Analogicznie jest w przypadku kierunkowego wykształcenia posłów, którzy zgłosili inicjatywy ustawodawcze w ramach powyższych projektów ustaw konsolidujących administrację danin publicznych³¹. I tak w przypadku projektu ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej (druk nr 826) na pięćdziesięciu wnioskodawców tylko dziewięciu miało kierunkowe wykształcenie prawnicze³². Natomiast odnośnie do projektu ustawy przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (druk nr 827) na pięćdziesięciu wnioskodawców już tylko pięciu miało kierunkowe wykształcenie prawnicze. Co więcej, jak wynika z informacji zamieszczonych na stronie Sejmu VIII kadencji, żaden z parlamentarzystów nie miał doświadczenia z zakresu szeroko rozumianego obszaru podatkowego, aby przygotować, a tym bardziej kompleksowo procedować utworzenie Krajowej Administracji Skarbowej jako największej z reform dokonanych w administracji publicznej w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat³³.

Zdaniem autora niniejszej publikacji nawet terminowe składanie deklaracji z zakresu podatku dochodowego od osób fizycznych przez powyższych posłów nie uprawnia ich do tworzenia „ułomnych” projektów aktów prawnych. W tym miejscu należy przywołać i tylko trochę sparafrazować wypowiedź M. Belki, zgodnie z którą jeżeli ktoś nie zna się na systemie

³⁰ A. Kidyba, *Osiem grzechów głównych*, „Dziennik Gazeta Prawna – Prawnik”, 16 lutego 2021, nr 31 (5439), s. D2.

³¹ Informacje o wykształceniu pochodzą ze strony Sejmu RP VIII kadencji – <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/poslowie.xsp?type=P> (dostęp: 10.11.2021).

³² Szerzej na temat kompetencji prawniczej – zob. M.Z. Król, *Wokół zagadnień gwarancji bezpieczeństwa obrotu prawnego*, [w:] *Rozprawy z prawa prywatnego oraz notarialnego. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Maksymilianowi Pazdanowi*, red. A. Dańko-Roesler, R. Pastuszko, A. Oleszko, Warszawa 2014, s. 167 i nast.

³³ I. Nowak, M. Dominiak, *Krajowa Administracja Skarbowa...*, s. 122–123.

podatkowym, to nie powinien się w ogóle na ten temat wypowiadać³⁴. Jednak problem polega zapewne na tym, że niektórzy konstytucyjni przedstawiciele Narodu³⁵ „najczęściej nie rozumieją, że nie rozumieją”³⁶. A może zapomnieli, że złożyli uroczyste ślubowanie rzetelnego i sumiennego wykonywania obowiązków wobec Narodu oraz przestrzegania Konstytucji RP wraz z formułą konfesyjną³⁷ „Tak mi dopomóż Bóg”³⁸?

Prawdziwy niepokój budzi jednak fakt, że projekty aktów prawnych reformujących administrację finansową powstały w Ministerstwie Finansów³⁹, „a następnie – w sposób nieformalny – zostały przekazane posłom koalicji rządzącej w celu skorzystania przez nich z prawa inicjatywy ustawodawczej”⁴⁰. Tym samym przedłożone przez posłów projekty zawierały regulacje wypracowane w Ministerstwie Finansów, a następnie przedstawiciele tego resortu, a nie autorzy projektów, odgrywali dominującą rolę w zakresie uzasadniania projektowanych zmian⁴¹. Innymi słowy: „udawanie, jakoby inicjatywa ustawodawcza pochodziła od posłów, podczas gdy tak naprawdę jest to propozycja rządowa”⁴², jest niczym innym jak „upoli-

³⁴ M. Belka, *Pierwsze czytanie poselskiego projektu uchwały wzywającej premiera Marka Belkę do rezygnacji z zajmowanego stanowiska (druk nr 3230), IV kadencja, 98. posiedzenie, 2. dzień (3.03.2005)*, <http://orka2.sejm.gov.pl/Debata4.nsf/main/59FB2592> (dostęp: 30.11.2021).

³⁵ Art. 104 ust. 1 Konstytucji RP.

³⁶ A. Kidyba, *Prawnicy: nowe zawody?*, „Dziennik Gazeta Prawna – Prawnik”, 15 czerwca 2021, nr 113 (5521), s. D4; tenże, *Powrót do szkoły Duracza, czyli nauka prawa w zarysie*, „Dziennik Gazeta Prawna – Prawnik”, 12 grudnia 2012, nr 241 (3379), s. D7.

³⁷ P. Radzewicz, *Komentarz do art. 104 Konstytucji RP*, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. P. Tuleja, LEX/el. 2021.

³⁸ Art. 104 ust. 2–3 Konstytucji RP.

³⁹ I. Nowak, *Funkcjonariusze celni...*, s. 42.

⁴⁰ M. Szwałt, *Ocena przeprowadzonej reformy związanej z utworzeniem Krajowej Administracji Skarbowej w świetle zasad tworzenia prawa i ochrony praw pracowniczych*, 15 września 2018, s. 11.

⁴¹ Informacja Najwyższej Izby Kontroli z dnia 17 grudnia 2019 r. pt. *Stan organizacji Krajowej Administracji Skarbowej*, nr ewid. 159/2019/P/18/009/KBF, s. 36, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,21676,vp,24326.pdf> (dostęp: 5.11.2021), dalej: Informacja NIK; wypowiedzi podsekretarza stanu w Ministerstwie Finansów podczas posiedzenia Komisji Finansów Publicznych z dnia 18 listopada 2016 r., <http://orka.sejm.gov.pl/Zapisy8.nsf/wgskrn/FPB-116> (dostęp: 31.11.2021).

⁴² A. Kidyba, *Osiem grzechów...*, s. D3; W. Nykiel, *Prawa podatnika a stanowienie prawa podatkowego – wybrane zagadnienia*, „Kwartalnik Prawa Podatkowego” 2019, nr 4, s. 12, <https://doi.org/10.18778/1509-877X.2019.04.01>

tyczeniem legislacji⁴³ poprzez większość parlamentarną⁴⁴ i *nolens volens* wypaczeniem modelu racjonalnego tworzenia prawa podatkowego⁴⁵ w ramach wszechobecnego „prawnego faryzeizmu”⁴⁶ z janusowym obliczem⁴⁷.

Po drugie, konsolidacja administracji danin publicznych, podyktowana brakiem systemowej wizji ze strony prawodawcy, doprowadziła do nieodwracalnej destrukcji kadrowej, m.in. ze względu na zastosowanie tzw. opcji zerowej czy też „ucywilnienie” funkcjonariuszy celnych⁴⁸. Przykładowo: nie została przeprowadzona analiza potrzeb kadrowych, a praktyka wygaszania zatrudnienia/służby budzi wątpliwości natury prawnej w zakresie przestrzegania i ochrony praw pracowniczych⁴⁹, kończąc na tzw. nieformalnym systemie poufnych rekomendacji (systemie niejawnego opiniowania), prowadzącym do ignorowania ocen okresowych i standardów oceniania w administracji publicznej⁵⁰. Można zatem stwierdzić, że konsolidacja administracji podatkowej, Służby Celnej i kontroli skarbowej została wykorzystana

⁴³ Por. I. Nowak, *Radca skarbowy w świetle badań empirycznych*, [w:] *Wyzwania współczesnego prawa podatkowego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Włodzimierzowi Nykielowi w 70. rocznicę urodzin*, red. A. Mariański, D. Strzelec, M. Wilk, Łódź 2022 [w druku].

⁴⁴ Zob. także W. Łączkowski, *Wymiar sprawiedliwości a stosowanie prawa*, [w:] *Ius et lex. Księga pamiątkowa ku czci prof. Adama Strzembosza*, red. A. Dębiński, A. Grzeško-wiak, K. Wiak, Lublin 2002, s. 53.

⁴⁵ I. Nowak, *Krajowa Administracja Skarbowa w świetle „standardów”...*

⁴⁶ A. Kidyba, *Osiem grzechów...*, s. D3.

⁴⁷ I. Nowak, *120 radców skarbowych jako „elita” Krajowej Administracji Skarbowej*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2021, nr 2, s. 13 i nast., <https://doi.org/10.12775/PBPS.2021.007>

⁴⁸ E. Ura, „Ucywilnianie” dotychczasowych stosunków służbowych funkcjonariuszy celnych w związku z reformą administracji celno-skarbowej – w kontekście zasady praworządności, „Przegląd Prawa i Administracji” 2018, nr 114, s. 255 i nast., <https://doi.org/10.19195/0137-1134.114.16>; A. Halicki, *Służba w Służbie Celno-Skarbowej*, Szczecin 2021, *passim*; I. Nowak, *Funkcjonariusze celni...*, s. 37 i nast.; tenże, *Krajowa Administracja Skarbowa w świetle „standardów”...*; tenże, *120 radców...*

⁴⁹ Wystąpienie pokontrolne Najwyższej Izby Kontroli z dnia 21 grudnia 2018 r., nr KBF.410.005.01.2018, https://www.google.com/search?hl=pl&source=hp&ei=X4CpXpGKBMKalwSkkI2gCQ&q=KBF.+410.005.01.2018&oq=KBF.+410.005.01.2018&gs_lcp=CgZwc3ktYWIQDFD7DFj7DGDMEWgAcAB4AIABiAGIAeYBkgEDMS4xmAEAoAEC oAEBqgEHZ3dzLXdperABAA&scient=psy-ab&ved=0ahUKEwjRtaqY3o3pAhVCzYU KHSRIA5QQ4dUDCAo (dostęp: 19.11.2021).

⁵⁰ M. Piotrowski, *Ocena przeprowadzonej reformy związanej z utworzeniem Krajowej Administracji Skarbowej w świetle zasad tworzenia prawa i ochrony praw pracowniczych*, listopad 2018, s. 57.

do „zwolnień i przeprowadzenia czystek kadrowych”⁵¹. Trafność powyższych spostrzeżeń autora niniejszej publikacji – jak się wydaje – potwierdza P. Cybulski, „współtwórca KAS”, podkreślając, że „po odejściu tak wielu dobrych i doświadczonych fachowców z KAS widać, że sam system informatyczny nie będzie w stanie wiele pomóc, jeśli nie będzie odpowiedniej kadry czy odpowiedniej współpracy z osobami merytorycznymi w skarbowości. Na początku i na końcu każdego procesu jest człowiek i to od niego tak naprawdę zależy jakość i skuteczność działania”⁵². Co więcej, Szefowa Krajowej Administracji Skarbowej M. Rzeczkowska także zauważa, że „bardzo istotna w sprawnym funkcjonowaniu administracji podatkowej jest rola wykwalifikowanych pracowników, którzy świadczą wysokiej jakości usługi dla podatników”⁵³.

Dla porównania: stan zatrudnienia w administracji danin publiczno-prawnych na 30 kwietnia 2016 r. – czyli prawie rok przed wejściem w życie Krajowej Administracji Skarbowej – wynosił 67 758 osób⁵⁴. Natomiast na 31 maja 2020 r. zatrudnienie w „nowej formule organizacyjnej” administracji podatkowej (skarbowej) wynosiło 63 202,09 etatów (w Krajowej Administracji Skarbowej – 61 102,09⁵⁵ i około 2100 pracowników w Ministerstwie Finansów⁵⁶). Tym samym po dokonaniu tzw. kreatywnej polityki

⁵¹ Interpelacja poselska nr 30349 do Ministra Finansów z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie reformy administracji skarbowej, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=BAPKA7> (dostęp: 10.08.2021).

⁵² W. Dróżdź, *Jak i po co powstała Krajowa Administracja Skarbowa? W czym pomaga przedsiębiorcom?*, <https://opoka.news/jak-i-po-co-powstala-krajowa-administracja-skarbowa-w-czym-pomaga-przedsiębiorcom> (dostęp: 29.11.2021).

⁵³ *Posiedzenie Forum Administracji Podatkowych przedstawicieli OECD*, 2017, <https://www.gov.pl/web/kas/posiedzenie-forum-administracji-podatkowych-przedstawicieli-oecd> (dostęp: 19.12.2021).

⁵⁴ Według pisma Ministra Finansów z dnia 9 czerwca 2016 r., nr BDG7.054.3.2016, <https://orka2.sejm.gov.pl/INT8.nsf/klucz/323A0944/%24FILE/i03269-o1.pdf> (dostęp: 25.09.2021); I. Nowak, *Krajowa Administracja Skarbowa w liczbach*, s. 24–25; tenże, *Krajowa Administracja Skarbowa w świetle „standardów”...*

⁵⁵ Pismo Ministra Finansów z dnia 24 czerwca 2020 r., nr DOS11.054.47.2020.KZM, <http://orka2.sejm.gov.pl/INT9.nsf/klucz/ATTBQXEJ/%24FILE/i07349-o1.pdf> (dostęp: 22.11.2021).

⁵⁶ Wyliczenia dotyczące stanu zatrudnienia podanego w etatach (nieuwzględniające osób zatrudnionych na umowę zastępstwa oraz przebywających na urloпах bezpłatnych, urloпах związanych) oparte zostały na piśmie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 14 grudnia 2020 r., nr BMI1.0123.1795.2020, po uprzednim pomniejszeniu o pracowników jednostek organizacyjnych Krajowej Administracji Skarbowej zatrudnionych w Ministerstwie Finansów w liczbie 873,750 etatu – zob. pismo Ministra

kadrowej zatrudnienie ogółem nie uległo istotnej zmianie⁵⁷. Natomiast liczba pracowników i funkcjonariuszy, którzy po 1 marca 2017 r. rozwiązali stosunek pracy/służby osiągnęła 6300⁵⁸. Dodatkowo w nowej „odsłonie prawnej” podstawą zatrudnienia 4072 funkcjonariuszy celnych⁵⁹ nie był już stosunek służbowy, a umowa o pracę, ponieważ doszło do tzw. ucywilnienia⁶⁰. O zgrozo – według danych Ministerstwa Finansów – szacunkowe koszty wykwalifikowania 830 funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej, którzy odeszli ze służby w związku z nieotrzymaniem bądź nieprzyjęciem nowych warunków, to co najmniej 6,6 mln zł⁶¹. Niepoprawne jest zatem rozumowanie, że przyjmowani do Krajowej Administracji Skarbowej po 1 marca 2017 r. nowi i co do zasady niedoświadczeni pracownicy/funkcjonariusze *ad hoc* zastąpią fachową i wyspecjalizowaną kadrę⁶².

4. PODSUMOWANIE

Stanowienie prawa, w tym także podatkowego, na „użytek” wyłącznie ideologicznych celów rządzących partii politycznych prowadzi do nieuniknionej erozji elementarnych podstaw demokratycznego państwa prawnego⁶³, m.in. trójpodziału władzy⁶⁴. Należy zatem stwierdzić, że demokracja

Finansów z dnia 24 czerwca 2020 r., nr DOS11.054.47.2020.KZM, <http://orka2.sejm.gov.pl/INT9.nsf/klucz/ATTBQXEQJ/%24FILE/i07349-o1.pdf> (dostęp: 5.11.2021).

⁵⁷ I. Nowak, *Funkcjonariusze celni...*, s. 50.

⁵⁸ Szerzej wraz z wyjątkami zob. pismo Ministra Finansów z dnia 6 czerwca 2019 r., nr DOW6.054.5.2019.KZM, <http://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=BD4JCQ&view=6> (dostęp: 5.10.2021); I. Nowak, *Krajowa Administracja Skarbowa w liczbach*, s. 24–25.

⁵⁹ Informacja NIK, s. 47–51.

⁶⁰ Szerzej E. Ura, „Ucywilnianie”..., s. 255 i nast.; pismo Ministra Rozwoju i Finansów z kwietnia 2017 r., nr AP2.054.3.2017, <http://orka2.sejm.gov.pl/INT8.nsf/klucz/658C47EF/%24FILE/i11106-o1.pdf> (dostęp: 5.10.2021).

⁶¹ Informacja NIK, s. 22 i 91.

⁶² I. Nowak, *Funkcjonariusze celni...*, s. 51; tenże, *An officer employed as a revenue collector in the structure of the National Revenue Administration – critical remarks*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2020, nr 3, s. 89 i nast.

⁶³ Por. uzasadnienie projektu uchwały z dnia 10 lipca 2007 r., druk nr 2074 w sprawie skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej V kadencji, [http://orka.sejm.gov.pl/Druki5ka.nsf/0/4F1131A2E1FE39EFC1257340003C8D92/\\$file/2074.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Druki5ka.nsf/0/4F1131A2E1FE39EFC1257340003C8D92/$file/2074.pdf) (dostęp: 5.11.2021).

⁶⁴ Zdaniem Prezesa Najwyższej Izby Kontroli obecnie jest on „całkowicie zakłócony” – M. Rigamonti, *Wywiad z Marianem Banasiem w DGP*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 21–23 maja 2021, nr 97 (5505), s. A4.

będzie „mało wydajna, a nawet groźna, jeśli – co często obserwujemy – sprowadzana jest do prostej reguły większości”⁶⁵. Tym samym „jeżeli demokracja, a wraz z nią nasza cywilizacja ma przetrwać – to od członków władz publicznych należałoby oczekiwać takiego przygotowania intelektualnego, zawodowego i moralnego, które pozwoliłoby im zrozumieć potrzebę samoograniczenia się i respektowania granic wyznaczonych przez etykę, prawdziwą tolerancję i rzeczywiste dobro wspólne”⁶⁶.

Dokonana w stachanowskim tempie reforma konsolidująca administrację danin publicznoprawnych czyni całkowicie zasadnym pytanie o to, czy mamy tu do czynienia z tzw. kierowniczą rolą partii w polityce legislacyjnej⁶⁷, czy też z zawłaszczaniem struktur państwowych przez większość parlamentarną i z centralizacją władzy. Zdaniem autora niniejszej publikacji doszło niestety do połączenia dwóch powyższych negatywnych „aktywności”. Pamiętając jednak, że „każdy monopol władzy jest niebezpieczny dla państwa i dla narodu”⁶⁸, trafna wydaje się w tym kontekście konstatacja, iż istnieje pilna potrzeba zmiany tego stanu rzeczy i powrót do dobrego prawodawstwa⁶⁹ wraz ze sprawnym funkcjonowaniem instytucji publicznych i kompetentnymi kadrami, a nie partyjnymi nominatami forsującymi podatkowe koncepcje potiomkinowskich wiosek⁷⁰.

Reasumując powyższe ustalenia, należy uznać za uprawniony pogląd A. Kidyby, że władzy będzie „ciepło” do czasu i „nie jest warto sprzedać

⁶⁵ W. Łączkowski, *Prawo naturalne a prawo stanowione. Uwagi prawnika*, „Ethos” 1999, nr 1–2, s. 177.

⁶⁶ W. Łączkowski, *Granice prawa*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2015, nr 4, s. 9–10, <https://doi.org/10.14746/rpeis.2015.77.4.1>

⁶⁷ Zob. M. Pyziak-Szafnicka, *Trybunał Konstytucyjny á rebours*, „Państwo i Prawo” 2020, nr 5, s. 27; I. Nowak, *120 radców...*

⁶⁸ M. Rigamonti, *Wywiad...*, s. A4.

⁶⁹ Szerzej W. Nykiel, *Prawa podatnika – potrzeba badań naukowych i nowych regulacji prawnych*, [w:] *Ochrona praw podatnika. Diagnoza sytuacji*, red. A. Franczak, Warszawa 2021, s. 17 i nast.; tenże, *Budżet a normy prawa podatkowego*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2021, t. 118, s. 45 i nast.; P. Chmielnicki, *Aktywność ustawodawcza Sejmu RP w pierwszym roku pandemii SARS-CoV-2. Wnioski generalne*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2021, nr 7–8, s. 39 i nast.

⁷⁰ Zob. R. Kuźniar, *Potiomkinowskie wioski PiS*, „Rzeczpospolita”, 9 czerwca 2021, <https://www.rp.pl/Publicystyka/306099920-Roman-Kuzniar-Potiomkinowskie-wioski-PiS.html> (dostęp: 5.10.2021); M.A. Liwo, *Demagogie legislacji państwa prawnego w okresie kryzysu tego państwa i ich konsekwencje*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2021, nr 7–8, s. 18 i nast.

się za nędzne srebrniki, a warto bronić stanowisk oczywistych⁷¹, a nie wizji partii rządzących, które nie zawsze są przecież zgodne z dobrze pojmowanymi celami publicznymi⁷². Na koniec należy jeszcze przywołać – jakże smutną – konstatację „pomysłodawcy” Krajowej Administracji Skarbowej, a następnie jej Szefa i przez krótki okres także Ministra Finansów, a obecnie Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, który chyba *post factum* zrozumiał, że władza i cel partyjny bywają „ważniejsze niż uczciwość, przyzwoitość ludzka”⁷³.

BIBLIOGRAFIA

- Banaś M., *Dobre prawo o ustroju administracji skarbowej fundamentem demokratycznego państwa prawnego*, [w:] *Efektowna administracja skarbowa*, red. Z. Gilowska, H. Izdebski, K. Raczkowski, t. 1, Warszawa 2007.
- Belka M., *Pierwsze czytanie poselskiego projektu uchwały wzywającej premiera Marka Belkę do rezygnacji z zajmowanego stanowiska (druk nr 3230)*, IV kadencja, 98. posiedzenie, 2. dzień (3.03.2005), <http://orka2.sejm.gov.pl/Debata4.nsf/main/59FB2592> (dostęp: 30.11.2021).
- Chmielnicki P., *Aktywność ustawodawcza Sejmu RP w pierwszym roku pandemii SARS-CoV-2. Wnioski generalne*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2021, nr 7–8.
- Drózd W., *Jak i po co powstała Krajowa Administracja Skarbowa? W czym pomaga przedsiębiorcom?*, <https://opoka.news/jak-i-po-co-powstala-krajowa-administracja-skarbowa-w-czym-pomaga-przedsiębiorcom> (dostęp: 29.11.2021).
- Gajewski D.J., Nowak-Far A., *Krajowa Administracja Skarbowa – propozycja konsolidacji aparatu skarbowego a uszczelnienie systemu podatkowego*, „Analizy i Studia CASP” 2016, nr 2, <https://doi.org/10.33119/ASCASP.2016.2.1>
- Gomułka W., *Stanowisko partii – zgodne z wolą narodu. Przemówienie wygłoszone na spotkaniu z warszawskim aktywnym partyjnym 19 marca 1968 r.*, Warszawa 1968.
- Gomułowicz A., *Oblicze polskiej dyktatury*, „Nauka” 2018, nr 3.
- Halicki A., *Służba w Służbie Celno-Skarbowej*, Szczecin 2021.
- Kidyba A., *Osiem grzechów głównych*, „Dziennik Gazeta Prawna – Prawnik”, 16 lutego 2021, nr 31 (5439).
- Kidyba A., *Powrót do szkoły Duracza, czyli nauka prawa w zarysie*, „Dziennik Gazeta Prawna – Prawnik”, 12 grudnia 2012, nr 241 (3379).
- Kidyba A., *Prawnicy: nowe zawody?*, „Dziennik Gazeta Prawna – Prawnik”, 15 czerwca 2021, nr 113 (5521).
- Król M.Z., *Wokół zagadnień gwarancji bezpieczeństwa obrotu prawnego*, [w:] *Rozprawy z prawa prywatnego oraz notarialnego. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Maksymilianowi Pazdanowi*, red. A. Dańko-Roesler, R. Pastuszko, A. Oleszko, Warszawa 2014.

⁷¹ A. Kidyba, *Prawnicy...*, s. D4.

⁷² A. Gomułowicz, *Oblicze polskiej dyktatury*, „Nauka” 2018, nr 3, s. 67–80.

⁷³ M. Rigamonti, *Wywiad...*, s. A4.

- Kuźniar R., *Potiomkinowskie wioski PiS*, „Rzeczpospolita”, 9 czerwca 2021, <https://www.rp.pl/Publicystyka/306099920-Roman-Kuzniar-Potiomkinowskie-wioski-PiS.html> (dostęp: 5.10.2021).
- Liszcz T., *Zasady zatrudniania urzędników skarbowych. Uwagi na tle projektu ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej*, [w:] *Nowoczesna administracja skarbowa*, red. Z. Gilowska, R. Tadeusiewicz, J. Tchórzewski, t. 3, Warszawa 2007.
- Liwo M.A., *Demagogie legislacji państwa prawnego w okresie kryzysu tego państwa i ich konsekwencje*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2021, nr 7–8.
- Łączkowski W., *Granice prawa*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2015, nr 4, <https://doi.org/10.14746/rpeis.2015.77.4.1>
- Łączkowski W., *Prawo naturalne a prawo stanowione. Uwagi prawnika*, „Ethos” 1999, nr 1–2.
- Łączkowski W., *Wymiar sprawiedliwości a stosowanie prawa*, [w:] *Ius et lex. Księga pamiątkowa ku czci prof. Adama Strzembosza*, red. A. Dębiński, A. Grześkowiak, K. Wiak, Lublin 2002.
- Nowak I., *120 radców skarbowych jako „elita” Krajowej Administracji Skarbowej*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2021, nr 2, <https://doi.org/10.12775/PBPS.2021.007>
- Nowak I., *An officer employed as a revenue collector in the structure of the National Revenue Administration – critical remarks*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2020, nr 3.
- Nowak I., *Funkcjonariusze celni w strukturze Krajowej Administracji Skarbowej – uwagi wybrane*, „Kwartalnik Prawa Podatkowego” 2019, nr 2, <https://doi.org/10.18778/1509-877X.2019.02.02>
- Nowak I., *Krajowa Administracja Skarbowa w liczbach*, „Kazus Podatkowy” 2020, nr 2.
- Nowak I., *Krajowa Administracja Skarbowa w świetle „standardów” stanowionego prawa oraz polityki kadrowo-płacowej – uwagi krytyczne*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2021, nr 2, <https://doi.org/10.12775/PBPS.2021.008>
- Nowak I., *National Revenue Administration – current organizational and financial problems*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2020, nr 2, <https://doi.org/10.12775/PBPS.2020.010>
- Nowak I., *Radca skarbowy w świetle badań empirycznych*, [w:] *Wyzwania współczesnego prawa podatkowego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Włodzimierzowi Nykielowi w 70. rocznicę urodzin*, red. A. Mariański, D. Strzelec, M. Wilk, Łódź 2022 [w druku].
- Nowak I., Dominiak M., *Krajowa Administracja Skarbowa a uszczelnianie systemu podatkowego – spostrzeżenia po dwóch latach funkcjonowania*, [w:] *Przestępczość gospodarcza. System zwalczania*, red. P. Łabuz, I. Malinowska, M. Michalski, cz. 1, Warszawa 2020.
- Nykiel W., *Budżet a normy prawa podatkowego*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2021, t. 118.
- Nykiel W., *Opinia o projekcie ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej z dnia 2 lipca 2007 r.*, nr RL-0303-69/07, <https://radalegisacyjna.gov.pl/dokumenty/opinia-z-2-lipca-2007-r-o-projekcie-ustawy-o-krajowej-administracji-skarbowej> (dostęp: 15.09.2021).
- Nykiel W., *Prawa podatnika – potrzeba badań naukowych i nowych regulacji prawnych*, [w:] *Ochrona praw podatnika. Diagnoza sytuacji*, red. A. Franczak, Warszawa 2021.

- Nykiel W., *Prawa podatnika a stanowienie prawa podatkowego – wybrane zagadnienia*, „Kwartalnik Prawa Podatkowego” 2019, nr 4, <https://doi.org/10.18778/1509-877X.2019.04.01>
- Piotrowski M., *Ocena przeprowadzonej reformy związanej z utworzeniem Krajowej Administracji Skarbowej w świetle zasad tworzenia prawa i ochrony praw pracowniczych*, listopad 2018.
- Pyziak-Szafnicka M., *Trybunał Konstytucyjny á rebours*, „Państwo i Prawo” 2020, nr 5.
- Radziejewicz P., *Komentarz do art. 104 Konstytucji RP*, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. P. Tuleja, LEX/el. 2021.
- Rigamonti M., *Wywiad z Marianem Banasiem w DGP*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 21–23 maja 2021, nr 97 (5505).
- Ruśkowski E., *Główne problemy reformy administracji skarbowej (z uwzględnieniem projektów ustaw o KAS i ustawy wprowadzającej)*, [w:] *Efektywna administracja skarbowa*, red. Z. Gilowska, H. Izdebski, K. Raczkowski, t. 1, Warszawa 2007.
- Szwast M., *Ocena przeprowadzonej reformy związanej z utworzeniem Krajowej administracji skarbowej w świetle zasad tworzenia prawa i ochrony praw pracowniczych*, 15 września 2018.
- Teszner K., *Administracja podatkowa i kontrola skarbowa w Polsce*, LEX/el. 2012.
- Ura E., „Ucywilnianie” dotychczasowych stosunków służbowych funkcjonariuszy celnych w związku z reformą administracji celno-skarbowej – w kontekście zasady praworządności, „Przegląd Prawa i Administracji” 2018, nr 114, <https://doi.org/10.19195/0137-1134.114.16>

“POLITICAL AND PERSONNEL” NATIONAL REVENUE ADMINISTRATION

Summary. The article deals with selected aspects of the legislative process related to the enactment of laws on the National Revenue Administration. The analysis carried out in the publication shows that the reform of government administration of public-private payments in the scope of the so-called consolidation of tax administration, customs service and fiscal control, was unfortunately carried out under strictly political and personnel objectives. Undoubtedly, such an objective should not in any way guide a rational legislator.

Keywords: tax administration, human resources policy, lawmaking, reform, consolidation